

FORUM

tekst W. TROUWBORST-BOS
 beeld HERBERT BOLIER |
 HUIBERT VAN ROSSUM

'Hoe kan ik voorkomen dat **mijn kind onderpresteert?**'

(Ervarings)deskundigen reageren op een praktische kwestie of opvoedingsvraag. **Deze keer: Onderpresteren**

'Onze zoon (4 jaar) ging met veel plezier naar de peuterspeelzaal. Daar werd zijn interesse in kennis opgemerkt. Nu hij in groep 1 zit, sputtert hij veel tegen om naar school te gaan. Hij toont op school weinig interesse in extra uitdaging. Thuis vraagt hij om huiswerk. Ik bied hem dit nu zelf aan. Ik vermoed dat hij zich op school aanpast en ik ben bang dat hij een onderpresteerder wordt. Ik herken veel van zijn zus in hem. Zij heeft een ontwikkelingsvoorsprong. De juf denkt dat ik mij overbodig zorgen maak. En ik krijg het advies om mijn kinderen niet met elkaar te vergelijken. Hoe kan ik het loslaten?'

MOEDERS KIJK

Blijf in gesprek met school

En moeder kent haar kind als geen ander. Het zal daarom het eerst bij een moeder opvallen wanneer het kind verandert qua gedrag. Wanneer een kind als baby nieuwsgierig is en op de peuterspeelzaal opvalt vanwege intellectuele interesse, zou je verwachten dat het ook op school interesse heeft voor zijn omgeving en voor extra uitdaging.

De leerkracht kent het kind vanaf het moment dat het de school binnenstapt. Er zijn kinderen die heel snel aanvoelen wat gewenst gedrag is op school. Zij zijn in staat om hun gedrag, vragen en creativiteit aan te passen aan wat ze zien bij klasgenootjes. Dat zijn kinderen die eigenlijk onderduiken.

Signalen serieus nemen

Er zijn kinderen die zich binnen zes weken volledig aangepast hebben. Het wordt dan voor de leerkracht heel moeilijk om in te schatten of dit kind een onderpresteerder is of dat het gewoon mee kan komen met de rest van de groep. Het heeft namelijk geen zichtbaar slechte resultaten.

Blijf in gesprek met de school. Bedenk dat de leerkracht minder vaak onderpresteeders ontmoet en de aandacht over veel leerlingen moet verdelen. Neem de signalen van het kind serieus. Een moeder herkent de overeenkomsten en verschillen tussen haar kinderen. Ook dat mag serieus genomen worden.

ONDERPRESTEREN

Kenmerken van onderpresteren

Er zijn verschillen in onderpresteren:

Relatief onderpresteren: het kind haalt goede resultaten in vergelijking met klasgenoten. De resultaten passen echter niet bij de capaciteiten van het kind. Deze vorm is moeilijker te herkennen.

Absoluut onderpresteren: het kind haalt resultaten die niet passen bij de te verwachten intelligentie en ontwikkeling. Van deze kinderen wordt makkelijker gezegd: het zit er wel in, maar het komt er niet uit.

Kenmerken onderpresteeders

- Weinig doorzettingsvermogen
- Weinig zelfdiscipline
- Nemen zelden verantwoordelijkheid
- Verveling
- Snel afgeleid

Gevolgen

- Negatief zelfbeeld
- Faalangst
- Passief óf perfectionistisch

HANDREIKINGEN

TIPS VOOR THUIS

- 1 **Bied** je kind thuis veiligheid
- 2 **Push** het kind niet te veel
- 3 **Neem** het verlangen naar huiswerk serieus
- 4 **Leer** het thuis verantwoordelijkheid dragen voor taken die bij de leeftijd passen

TIPS VOOR CONTACT MET SCHOOL

- 1 **Probeer** vertrouwen in de leerkracht te hebben of vraag een gesprek met de lb-er aan
- 2 **Zoek** gezamenlijk naar een oplossing
- 3 **Maak** geen verwijten
- 4 **Check** of de leerkracht jouw zorg herkent
- 5 **Benoem** de feiten die wijzen op onderpresteren
- 6 **Informeer** de leerkracht over de betekenis van onderpresteren
- 7 **Volg** het moederhart

MEER LEZEN

Rineke Derksen, **Slimme Rick**. 248media uitgeverij, ISBN 9789 0796 0328 2, 80 pagina's, €15,95

Rineke Derksen, **Slimmer met Rick**, werkboek. 248media uitgeverij, ISBN 9789 0796 0337 4, €18,95

Esther Boer e.a., **Een andere kijk op (onder)presteren**. Uitgeverij SWP, ISBN 9789 0796 0337 4, 156 pagina's, €19,90

Monique Jonkers, **Lekker zelf doen**. ISBN 9789 0825 8600 8, 93 pagina's, €23,90

Rineke Derksen is hoogbegaafdheidsspecialist, auteur van diverse boeken en ontwikkelaar van het onlineprogramma *Slimme Pedagogiek*. Wat is haar motivatie om aandacht te geven aan pedagogiek voor slimme kinderen?

Rineke Derksen: „Het opvoeden van hoogbegaafde kinderen vraagt andere vaardigheden”

„Mijn drijfveer om aandacht te geven aan slimme pedagogiek is om meer kennis en begrip te bewerkstelligen over en voor de opvoeding en begeleiding van hoogbegaafde kinderen, zodat opgroeien als hoogbegaafd kind plezierig en gezond kan verlopen.

Het opvoeden en begeleiden van hoogbegaafde kinderen vraagt andere vaardigheden. Ik merk in de begeleidingen die ik geef aan opvoeders dat deze vaardigheden niet of nauwelijks bekend zijn.

Er wordt in de opvoeding en begeleiding gebruikgemaakt van uitgangspunten die gelden voor

de meeste kinderen. Iedereen ervaart wel dat deze uitgangspunten niet werken voor hoogbegaafde kinderen, maar men weet niet wat er dan anders moet. Dat is frustrerend voor zowel de opvoeders als voor de kinderen waar het om gaat.

Om hier verheldering in aan te brengen, heb ik het onlineprogramma *Slimme Pedagogiek* ontworpen waarin uitleg wordt gegeven over de pedagogische omgang met hoogbegaafde kinderen. Het is een ideale manier om je te ontwikkelen als opvoeder. Hoogbegaafde kinderen en opvoeders ervaren ook direct de positieve gevolgen hiervan.”

Rineke's reactie op drie stellingen:

1 Kleuters met een voorsprong vallen op school vanzelf op door hun enthousiasme en zelfstandigheid bij het aanbieden van zogenaamde plus-taken.

„Hoogbegaafde kinderen hebben net als andere kinderen een behoefte om bij de groep te horen. Sommige hoogbegaafde kinderen zullen zich daarom sterk aanpassen aan het niveau van de groep en presteren flink onder hun niveau. Wel zo veilig ook, want door onder je niveau te werken, blijf je in je comfortzone.

Daar ligt tegelijkertijd ook de valkuil en volgende reden voor een verminderd enthousiasme en afnemende zelfstandigheid. Kleuters kunnen door hun langdurige verblijf in de comfortzone al faalangst hebben ontwikkeld waardoor ze helemaal niet meer enthousiast reageren op een zogenaamde plustaak.”

2 Onderpresteerders hebben een stevige aansporing nodig.

„Om van de faalangst af te komen en uit het onderpresteren te komen, hebben kinderen een aanbod op het juiste intellectuele niveau nodig, gecombineerd met een begeleiding op het juiste emotionele niveau. Dit zijn twee verschillende niveaus die beide een specifieke aanpak vragen. Een onderpresterend kind zomaar een stevige aansporing geven, zal hem of haar meer kwaad dan goed doen. Hier wordt een doordachte aanpak gevraagd.”

3 Een kleuter die thuis om 'huiswerk' vraagt, maar op school laag scoort, wordt te veel door ouders gestimuleerd tot presteren.

„Het is belangrijk dat ouders hun kind stimuleren. Soms voelt een kind zich op school minder veilig en durft het daar niet te laten zien wat het kan. Wanneer een kind thuis die veiligheid wel ervaart, zal het zijn leershonger daar gaan stillen en om 'huiswerk' kunnen gaan vragen. Ouders die dit aanbieden, spelen in op de ontwikkeling van hun kind. Hierbij is het van groot belang dat ouders en school goed gaan samenwerken. Zie het als een signaal dat een kind zich niet veilig genoeg voelt en probeer te achterhalen waarom dat zo is. Ga als team rondom een kind staan, zodat het kind voldoende vertrouwen in zichzelf en de school gaat ontwikkelen om tot leren te komen.” ←